

حسین قهرمانی
نویسنده

نزدیک‌های ظهر عاشورا است. از سرمای آبان ماه و هوایی که بعد از دو روز بارش بی‌امان، نفس تازه می‌کرد، به اعماق پالتوام پناه برده‌ام و با قدم‌های آهسته، در امتداد کوچه‌مان به سمت خیابان اصلی می‌روم.

از پشت عینک بخار گرفته‌ام به پاهایم می‌نگرم که کمی عقب‌تر، پشت سرم می‌آیند. ساده‌تر از آن بودند که به هوای یک لیوان شیر داغ نذری و تکه‌ای کیک یزدی همراه من نایند! شاید هم از معرفت‌شان بود. وسط‌های کوچه که می‌رسم، پیرزنی را می‌بینم، کنار کلمن بزرگی ایستاده است. نزدیک‌تر که می‌روم، می‌بینم، دارد خستگی در می‌کند. «مادر اجازه می‌دید کمکتون کنم؟» انگار که مدت‌ها منتظر این سؤال باشد، دعایم می‌کند. کلمن را برمی‌دارم و هر دو راه می‌افتیم، انصافاً سنگین هم بود. دلگیر بود از اینکه چرا امسال اینقدر خلوت است و صدای دسته‌ها نمی‌آید. زیر پالم را نگاه می‌کنم، حواسم به چاله‌های پیاده رو بود که باران دیشب سیر ایشان کرده بود. «میان مادر جان، آخه این چند روز همش بارون بوده، تا دم‌دمای صبح هم داشت می‌بارید. ظهر که بنشه همشون جمع می‌شن میدون اصلی». لحظه‌ای نگاهم به قدم‌های پیرزن می‌افتد، سؤالی آمیخته با تعجب تا حلقم بالا می‌آید «کشتانون چی شده مادر؟ پای برهنه، سرما می‌خورین!» اما درنگ می‌کنم و سؤالم را قورت می‌دهم. راز پیرزنی که نذر کرده بود روز عاشورا پای برهنه بین دسته‌های عزاداری نذری خیرات کند، آنقدر هامم پیچیده نبود. شاید نذر بازگشت سفر کرده‌ای یا نشانی از گمشده سال‌های دور، شفای بیمار لاعلاج، زندگی‌ای که از هم می‌پاشید یا خیرات پدر و مادری که مدت‌هاست از قاب کوچک روی دیوار بی‌آنکه پلک بزنند، چشم انتظارند.

به خیابان که می‌روم کلمن را روی نیمکت کنار پیاده رو می‌گذارم پیرزن یک سینی و تعدادی لیوان یکبار مصرف از زیر چادرش درمی‌آورد. من لیوان‌ها را در سینی می‌چینم

چند نکته از «ولایت عشق»

گروه فرهنگی/ سال ۱۳۷۹ «ولایت عشق» سریالی که مهدی فخیم‌زاده کارگردانی آن را به عهده داشت و درباره زندگی علی‌ابن موسی الرضا آوردن او به مرو و دوران سخت نبایت و به شهادت رسیدن‌شان بود در لیست یکی از پرمخاطب‌ترین سریال‌های صداوسیما قرار گرفت. این سریال که از شبکه ۱ سیما روی آنتن می‌رفت از مرگ هارون الرشید خلیفه عباسی و روی کار آمدن پسرش امین آغاز می‌شد و در ادامه جنگ امین و برادرش مأمون و بعد از آن خلافت مأمون و آوردن علی‌ابن موسی الرضا به مرو را به تصویر می‌کشید و البته ضمن روایت این داستان به بیان حوادث مهم این دوران از جمله نماز باران، نماز عید فطر و مناظرات بین ادیان نیز می‌پرداخت. فخیم‌زاده این سریال را در ۳۰ قسمت تولید کرد که ساخت آن دو سال و نیم طول کشید. «ولایت عشق» از آن دسته سریال‌هایی بود که در سطح الف ساخته

شد و مخاطبان بسیاری را به دست آورد و بازگردانی بسیار، بهترین نقش‌آفرینی‌های خود را در آن تجربه کردند. مهدی فخیم‌زاده کارگردان این اثر همزمان با پخش سریال در گفت‌وگویی با اشاره به موضوع پرمناقشه تصویری

کردن چهره معصومان،

گفته بود: «من از زمانی چهره معصومان را به یاد می‌آورم که زمان کودکی‌ام، عکس‌شان در خانه مادر بزرگم بود و صورت‌شان هاله‌ای از نور داشت. در نهایت برای این سریال هم با فرخ نعمتی صحبت کردم که نقش امام معصوم را بازی کند و ایشان هم با میل و رغبت بازی کرد به این شرط که بعد صورتش را نورانی کنیم و به کسی هم نگوییم بازیگر این نقش کیست! برای نمایش چهره معصوم چراغ خاموش جلورفتیم و به جز من و آقای حیدریان و رضاداد و آقای لاریجانی کسی از این موضوع خبر نداشت. هر کسی هم می‌پرسید می‌گفتم همان سنت قبلی است! وقتی زمان پخش رسید من خیلی آشفته بودم که چه اتفاقی قرار است بیفتد و خوشبختانه اتفاقی نیفتاد و دیگر در قسمت هفتم و هشتم آقای مکارم شیرازی نامه تأییدیه را نوشت و آقای لاریجانی عنوان کرد که آن نامه در ابتدای سریال آورده شود و مشکلات هم حل شد.» نکته قابل توجه درباره ساخت این سریال این است که «ولایت عشق» در محلی فیلمبرداری شده که پیش از آن سریال داوود میرباقری «امام‌علی(ع)» را سال ۱۳۷۱ ساخته و ساختار معماری این لوکیشن به دوران بعد از اسلام برمی‌گردد و مجموعه‌های تلویزیونی مانند «نتهاین سردار»، «طغان مسلم»، و «آخرین دعوت» هم در همین محل فیلمبرداری شده‌اند.

جهان از او سخن می‌گوید

گروه فرهنگی / فیلم مذهبی از جمله فیلم‌های پرطرفدار در ایران و جهان اسلام است. اما ساخت این گونه فیلم‌ها به خاطر رعایت بسیاری از موازین اسلامی و نیز نشان دادن چهره واقعی ائمه و دین اسلام بسیار سخت است.

فیلم «محمد رسول الله» با نام اصلی «رسالت» در سال ۱۹۷۶ توسط مصطفی عقاد کارگردان شهیر سوری ساخته شد و بارها و بارها از تلویزیون ایران پخش شد. این فیلم داستان زندگی پیامبر اسلام از ۴۰ سالگی تا وفات را با بازی آنتونی کوئین و ایرنه پاپاس از بازیگران مطرح‌هالیوود نشان می‌دهد. از ویژگی‌های به یاد ماندنی این فیلم موسیقی است آن که توسط موریس ژار ساخته شده است. این فیلم با هزینه ۱۰ میلیون دلاری ساخته شد و فروش گیشه آن توانست هزینه‌های آن را جبران کند. عقاد در مقام کارگردان این فیلم را ادای دینی به پیامبر خود خواند.

بی‌اغراق نیست اگر بازی آنتی کوئین را بهترین بازی او بدانیم. اگرچه بسپاری از بنیادگرایان مسیحی برای بازی در این نقش به او انتقاد داشتند اما این بازیگر از بازی در این نقش بسیار خشنود بود. در گفت‌وگویی به استقبال مردم مراکش از نقش «حمزه» اشاره داشت و از اینکه در کشورهای مسلمان اینقدر شناخته شده و محبوب بود راضی بود: «این محبوبیت گسترده را مدیون فرزند خلف مسلمان مصطفی عقاد هستم.» او حتی به طنز اعلام کرد که برای ایرنه پاپاس متأسف است، چرا که او نقش هند یا هند جگر خوار را بازی کرده کسی که دشمنی با پیامبر داشت و دستور داد که سینه حمزه، عموی پیامبر را بشکافند تا جگرش را بخورد.

سینمای ایران هم به سراغ زندگی پیامبر رفت و مهربانی رفت تا آن را در قاب سینما به تصویر بکشد. فیلم محمد رسول الله، با بودجه چهل میلیون دلاری ساخته شد، فیلمی که پرهزینه‌ترین فیلم تاریخ ایران است. امضای مجید مجیدی کارگردان فیلم‌های بچه‌های آسمان، رنگ خدا، آواز گنجشک‌ها، باران و خورشید را بر خود دارد. فیلم با ماجرای شعب ابی طالب آغاز می‌شود و در سکانسی به زمان میلاد حضرت رسول بازمی‌گردد و به نوعی فیلمساز می‌خواهد این دو زمان را به هم مربوط کند.

این فیلم در سال‌های ۸۹ تا ۹۳ با همراهی چهره‌های بین‌المللی در شهرک سینمایی پیامبر اعظم ساخته شده است. در این فیلم علیرضا شجاع نوری در نقش عبدالمطلب، مهدی پاکدل در نقش ابوطالب، محسن تنابنده در نقش ساموئل، مینا ساداتی در نقش آمنه بنت وهب، ساره بیات در نقش حلیمه سعدیه ایفای نقش می‌کنند.

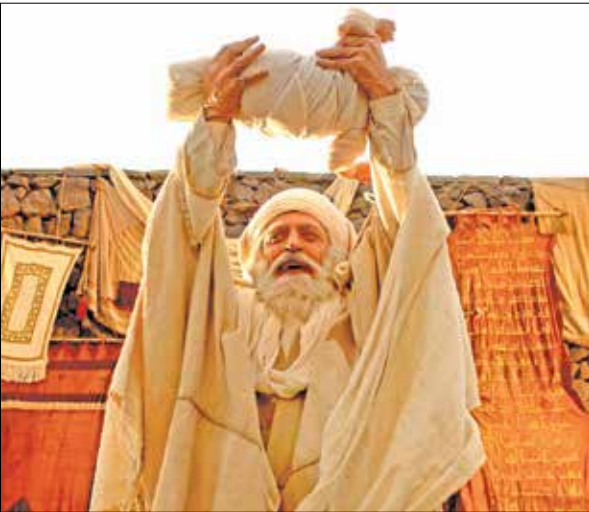
با آرزوی سلامتی برای خالق «آهو یا هو»

گروه فرهنگی/ بهروز غریب‌پور این روزها در بستر بیماری است و دارد با ویروس کرونا می‌جنگد و اهل هنر و فرهنگ آرزومند و امیدوار سلامت او هستند و ترخیص‌اش از بیمارستان. غریب‌پور در کنار کارهای باشکوه بسیاری از جمله اپراهایش، نمایشی هم به نام «آهو یا هو» دارد که در واقع نمایشی سایه‌ای است که بر اساس داستانی منتسب به حضرت رضا(ع) مشهور به ضامن آهو نوشته شده است. غریب‌پور، نویسنده و کارگردان و طراح این نمایش تلاش کرده که بین این داستان و واقعه عاشورا نسبیاتی برقرار کند و مهربانی و رفتار آسوده‌های مذهبی را با مظلومان و ستمدیدگان به تصویر بکشد. این نمایش با بهره‌گیری از شیوه عروسی و سایه توانسته به گونه‌ای نو و بدیع مضامین مذهبی را روی صحنه ببرد. سال‌ها پیش بود که این نمایش که برای رده سنی کودک و نوجوان در نظر گرفته شده در جشنواره رضوی روی صحنه رفت و نظرات موافق و تحسین‌های بسیاری برانگیخت. ایرج راد، نسیم ادبی، سهراب سلیمی، صنم نکوآقبال، مونا کیانی‌فراز صدآپشگران این نمایش عروسی هستند و این نمایش ۴۵ دقیقه‌ای یکی از معروف‌ترین معجزات امام‌رضا(ع) را به شیوه‌ای مدرن اجرا می‌کند. در این روزهای تلخ، که هر روز خبری تلخ می‌رسد آرزوی ما سلامت و بهبود بهروز غریب‌پور است که با آثار نمایشی‌اش در بطن و متن جامعه نتایتی

ماریشه‌ای عمیق دارد و کمتر علاقه‌مند به تئاتری است که اثری از آثار او را ندیده باشد. غریب‌پور ۲۸ شهریور ۱۳۲۹ در سندهج به دنیا آمد و استاد نمایش عروسی ایرانی است. او از ۱۳۴۶ تا امروز بیش از ۵۰ نمایش و اپرای عروسی‌ای را طراحی و کارگردانی کرده و بیش از ۲۰ اثر تألیف و ترجمه از خود به یادگار گذاشته است. غریب‌پور همچنین بنیانگذار و مدیر فرهنگسرای بهمن از سال ۱۳۷۰ تا ۱۳۷۳ است و بنیانگذار و مدیر خانه هنرمندان ایران نیز بوده است. بهروز غریب‌پور کارگردانی آثار درخشانی از جمله «اپرای عروسی شمس و مولانا»، «حافظ»، «عاشورا»، «خیام» و... را هم به عهده داشته که علاوه بر ایران در کشورهای بسیاری روی صحنه رفته و تحسین منتقدان حوزه تئاتر را در حوزه تئاتر موزیکال و اپرا در پی داشته است.

و او در کلمن را باز می‌کند. چشمم که به شربت زعفران می‌افتد زیر لب غرغری می‌کنم، «آخه تو این سرماکی شربت می‌خوره، چایی‌ای، شیر گرمی، شیر کاکائوی داغی...» پیرزن، لیوان‌هایی را که در سینی به ردیف چیده بودم، یکی یکی برمی‌کند و یک ملاقه هم در لیوانی که به دست داشتم، می‌ریزد. شربت داغ زعفران، نذرت قبول مادر جان. در حالی که گرمای لیوان پر از شربت، دستم را نوازش می‌کند، از او خداحافظی می‌کنم... نزدیک‌های میدان که می‌رسم، اذان ظهر عاشورا از گلدسته‌های مسجد آن سوی خیابان به گوش می‌رسد. همه‌هم جمعیت دور میدان، در زیرویم نوای موذن آرام می‌گیرد، علم‌ها به احترام الله اکبر، دو زانو می‌نشینند و عزاداران زنجیرهایشان را به دوش می‌افکنند. طولی نمی‌کشد که عطر زعفران در دای نوحه خوان و آمین زنجیر بدوشان می‌پیچد و من در میان جمعیت سیاه‌پوشی که دور میدان ایستاده‌اند، به نذر پیرزنی می‌اندیشم که پای برهنه با جوراب‌های خیس از باران پاییزی، سینی به دست، میان زنجیر به دوشان می‌چرخید. نذر بازگشت سفر کرده‌ای عزیز یا نشانی از گمشده سال‌های دور. «نذرت قبول و حاجت‌ات روا مادر جان»

بعد از آن روز، چند پار دیگر هم آن پیرزن را در کوچه دیدم و عجیب اینکه قبلاً او را ندیده بودم و شاید هم توجه نکرده بودم. با اینکه آهسته راه می‌رفت، هراز گاهی به دیوار خانه‌ای تکیه می‌داد تا نفسی تازه کند و من پشت سرش این پا و آن پا می‌کردم تا از او جلو نیفتم. حالا او و خاطره آن نذر به یاد ماندنی‌اش یکی از داستان‌های کوتاه محبوب من شده بود که هر روزم را با آنها زندگی کرده بودم. ظهر عاشورای آن سال که کلمن به دست با هم به سر کوچه رسیده بودیم و همه فعات بعد از آن که پشت سرش آهسته آهسته قدم زده بودم، او را دیده بودم که درست بنش کوجه، قبل از آنکه به خیابان اصلی برسد، زیر یک تابلوی آبی نصب شده روی دیوار، اندکی درنگ می‌کرد و به‌نام آشنای حک شده روی آن خیره می‌ماند. چند سالی می‌شد که به طرز دردناکی کوچه را به‌نام پسرش زده بودند! اما او هنوز هم...

فیلم محمد رسول الله ساخته مجید مجیدی

آنتی کوئین در فیلم محمد رسول الله (ص)

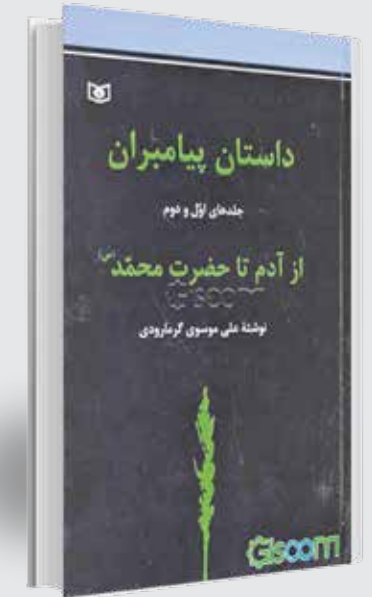
ماریشه‌ای عمیق دارد و کمتر علاقه‌مند به تئاتری است که اثری از آثار او را ندیده باشد. غریب‌پور ۲۸ شهریور ۱۳۲۹ در سندهج به دنیا آمد و استاد نمایش عروسی ایرانی است. او از ۱۳۴۶ تا امروز بیش از ۵۰ نمایش و اپرای عروسی‌ای را طراحی و کارگردانی کرده و بیش از ۲۰ اثر تألیف و ترجمه از خود به یادگار گذاشته است. غریب‌پور همچنین بنیانگذار و مدیر فرهنگسرای بهمن از سال ۱۳۷۰ تا ۱۳۷۳ است و بنیانگذار و مدیر خانه هنرمندان ایران نیز بوده است. بهروز غریب‌پور کارگردانی آثار درخشانی از جمله «اپرای عروسی شمس و مولانا»، «حافظ»، «عاشورا»، «خیام» و... را هم به عهده داشته که علاوه بر ایران در کشورهای بسیاری روی صحنه رفته و تحسین منتقدان حوزه تئاتر را در حوزه تئاتر موزیکال و اپرا در پی داشته است.

روایت داستانی

موسوی گرمارودی از زندگی پیامبران

مریم‌شهبازی
خبرنگار

سیدعلی موسوی گرمارودی از چهره‌های شناخته شده شعر معاصرمان است؛ بویژه در خصوص شعر دینی. البته این شاعر نوگرای دهه پنجاه کشورمان را از بنیانگذاران شعر انقلاب هم می‌دانند. موسوی گرمارودی پیش از تحصیل در علوم دینی، نخستین آموزه‌های دینی را نزد پدرش فراگرفت. اما زندگی حرفه‌ای موسوی گرمارودی تنها به ادبیات و علوم دینی محدود نمی‌شود؛ به واسطه تحصیل در دانشکده حقوق در مشاغل مرتبط، از جمله در مسند مشاوره حقوقی اداره باستان‌شناسی هم سابقه فعالیت دارد. جایگاهی که او در عرصه شعر از آن خود کرده آنچنان است که برخی بزرگان ادبیات

امروزمان نظیر بهاءالدین خرمشاهی، حافظ شناس و پژوهشگر هم موسوی گرمارودی را از ادیب‌ترین شاعران امروزمان خوانده و حتی جایی در وصف شعر «حماسه درخت»‌اش تأکید کرده: «شعر حماسه درخت، نه فقط از بهترین شعرهای این نخبه بود، بلکه از نغزترین شعرهای پس از نیماست.» زنده‌یاد محمد حقوقی، از چهره‌های شاخص نقد ادبی هم موسوی گرمارودی را از شعرای فعال و با زبان خاص خواننده که از دهه چهل و پنجاه در خدمت تعهد شعری و شعر متعهدانه بوده است. با همه جایگاهی که این چهره ماندگار شعر از آن خود ساخته، شهرت او تنها به شعر و شاعری‌اش نیست و از موسوی گرمارودی آثار متعددی در حوزه‌های پژوهش و حتی ادبیات داستانی هم منتشر شده که مجموعه دو جلدی «داستان پیامبران» از آن جمله است. بخش نخست این مجموعه از حضرت آدم(ص) تا حضرت مسیح(ص) و بخش دوم هم زندگی حضرت محمد(ص) را شامل می‌شود. درباره زندگی پیامبران، نوشته‌های متعددی در دست است؛ اما وجه تمایزی که می‌توان برای این نوشته بهرشمرد، پژوهشگر بودن موسوی گرمارودی است، بی‌تردید فردی که سال‌ها به عنوان محقق فعالیت کرده حساسیت بیشتری در تألیف آثار دینی مبتنی بر تاریخ انجام می‌دهد. اما بازگردیم سراغ این مجموعه دو جلدی، این کتاب همان‌طور که از نام آن هم برمی‌آید شامل قصه‌هایی از زندگی پیامبران الهی است. آن‌طور که در مقدمه این دو جلد آمده، قسمت اول، دربردارنده قصه‌هایی درباره نحوه تبلیغ، پیامبری، سیره عملی و معجزات پیامبران است. موسوی گرمارودی در قسمت دوم به زندگانی رسول خدا(ص) پرداخته، از میلاد حضرت تا رحلت ایشان را به شکلی خواندنی بیان کرده، البته جلد دوم تنها به شخص خود پیامبر محدود نمی‌شود بلکه پاره‌ای از رویدادهای آن دوران را هم در خود دارد. از جمله موضوعاتی که در جلد دوم درباره آنها آمده می‌توان به «میلاد پیامبر»، «کودکی حضرت»، «در کنار مادر»، «در راه پثرب»، «جنگ فجار»، «احیای پیامی باستانی و اسانی» از دواج و... اشاره کرد. این مجموعه دو جلدی که از سوی نشر قدیانی منتشر شده با روایتی داستانی مناسب گروه سنی نوجوان است؛ هر چند که مخاطبان بزرگسال هم می‌توانند از مطالعه آن بهره‌مند شوند.

- دو جلدی «داستان پیامبران»
- سیدعلی موسوی گرمارودی
- نشر قدیانی

